

Gegevens of Data

Published on October 6, 2019

Jef Bergsma

Enterprise Architect with a focus on data and information

Gegevens of Data

De digitalisering heeft gevolgen voor iedereen, of je nu IT-vaardigheden hebt geleerd of niet. De term data wordt veelvuldig gebruikt bij digitaliseringsprojecten en de interpretatie van dit begrip loopt nogal uiteen. Hier geef ik een praktische beschrijving van wat data is en wat je vervolgens wel en niet met data kunt.

Data

Data is een IT-begrip dat, net zoals veel IT-begrippen, uit het Engels afkomstig is. Toen ik het begrip opzocht in het Groot Woordenboek Engels-Nederlands (de Van Dale) had ik meteen een eerste bevestiging van de complexiteit rondom het begrip. Er wordt namelijk **geen vertaling** gegeven van het begrip *data*, om vervolgens wel begrippen als *data bank*, *data base*, *data set*, e.d. te vertalen. Blijkbaar is het Engelstalige begrip data niet eens de moeite van het vertalen waard. Alleen in combinatie met iets anders vraagt 'data' als Engelstalig begrip om een vertaling. Als je de vertalingen vervolgens bekijkt, zeggen die wel

iets; namelijk dat in die gevallen waar data een vertaling nodig heeft, **'data' wordt vertaald met 'gegevens'**. Ook Google Translate komt met gegevens als vertaling van data.

Wijsheid

Relevant voor het issue dat ik hier aansnijdt is het **DIKW-model** (Data, Informatie, Kennis, Wijsheid). Hier is data als een Nederlands begrip gebruikt waarbij de betekenis verondersteld wordt. Er zijn vele vormen van dit model terug te vinden, waarbij de essentie steeds is dat 'data' de onderste laag is waaruit 'informatie' kan ontstaan, die leidt tot 'kennis' en hopelijk tot 'wijsheid'. **Data is in dit model de grondstof**: ruw, onbewerkt en vol potentie. In de IT (het domein van Informatie Technologie), proberen we aan mensen de **informatie** te leveren die ze nodig hebben voor het **uitvoeren van hun taken**. Data is daarbij de grondstof die we vanuit een database, met wat bewerkingen en een goede visualisatie, omzetten in informatie op het scherm van de gebruiker. Met de juiste interpretatie doet de gebruiker kennis op die gebruikt kan worden om wijze besluiten te nemen.

Computer systemen

Data als begrip wordt lastig als we in digitaliseringstrajecten 'gegevens' aanduiden met 'data'. Data verwijst dan in eerste instantie naar gegevens die vastliggen in formulieren, papieren overzichten en dossierrappen. Deze vorm van data is niet één op één bruikbaar in de digitale wereld. Computersysteem verwachten elementaire gegevens die ze als grondstof tot zich kunnen nemen en met de juiste bewerkingen, kunnen visualiseren als informatie. Er is dus een slag nodig om de gegevens uit de bestaande wereld om te zetten naar elementaire gegevens die een computersysteem kan verwerken. Deze elementaire gegevens worden ook aangeduid met het begrip data.

Data en gegevens

Uit de bovenstaande verschuiving van de betekenis van het begrip data ontstaat voor mij de noodzaak verschil aan te brengen tussen de gegevens/data in de analoge wereld en gegevens/data in de gedigitaliseerde wereld. Het verschil moet recht doet aan de essentie van de toepassing en rekening houden met de mogelijkheden en beperkingen van de verwerker, de mens of het computersysteem. Dat brengt me tot de volgende pragmatische werkdefinities:

Gegevens zijn vastgelegde feitelijkheden zoals feiten, meningen, metingen en registraties, ongeacht de verschijningsvorm.

Data is een digitale representatie van gegevens opgebouwd uit elementaire eenheden.

Deze verbijzondering van het begrip data brengt een aantal **waardevolle consequenties** voor digitaliseringsgesprekken met zich mee:

- We gebruiken de term data alleen voor digitale gegevens, een formulier kan worden omgezet in data maar is op zichzelf geen data.
- Gegevens moeten omgezet worden in **elementaire delen** om als data beschouwd te kunnen worden. Een pdf van een gescand formulier is daarmee nog altijd geen data, het is een digitaal document, het is **papier achter glas**.

- Er worden realistische verwachtingen gewekt bij de gebruiker rondom de voordelen van **datagericht werken**. Een document moet worden omgezet in of voorzien van (meta)data voor deze voordelen beschikbaar komen.
- Er ontstaat een goed gesprek over **de transformatie van gegevens naar data** waarin duidelijk wordt dat dit **business interpretatie** en classificering van gegevens vereist en **IT-voorzieningen** die het op de juiste manier kunnen vastleggen en ontsluiten.

Zie ook de update.